

УДК 351.863 + 658.513

Полтініна О.П.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛІНГУ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена виявленню перспектив впровадження контролінгу в комплексну систему забезпечення економічної безпеки національної економіки. Обґрунтовано узагальнений перелік показників, який дозволяє оцінити ступінь захищеності національної економіки від загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. У статті узагальнено методичний підхід до впровадження контролінгу в систему забезпечення економічної безпеки національної економіки на основі використання уточненого переліку розрахункових показників.

Ключові слова: економічна безпека, контролінг, національна економіка, загроза, зовнішнє середовище, внутрішнє середовище.

Полтинина О.П. НЕОБХОДИМОСТЬ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЛИНГА В ЦЕЛЯХ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В РАЗВИТИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Статья посвящена выявлению перспектив внедрения контроллинга в комплексную систему обеспечения экономической безопасности национальной экономики. Обоснован обобщенный перечень показателей, который позволяет оценить степень защищенности национальной экономики от угроз внешней и внутренней среды. В статье обобщен методический подход к внедрению контроллинга в систему обеспечения экономической безопасности национальной экономики на основе использования уточненного перечня расчетных показателей.

Ключевые слова: экономическая безопасность, контроллинг, национальная экономика, угроза, внешняя среда, внутренняя среда.

Poltinina O.P. THE NEED TO IMPROVE METHODS OF CONTROLLING IN ORDER TO ENSURE ECONOMIC SECURITY IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Article is devoted to the prospects of controlling introduction into an integrated system of economic security of the national economy. Justified generalized list of indicators that allows us to estimate the degree of protection of the national economy from threats external and internal environment. The article summarizes the methodological approach to the introduction of the system of controlling the economic security of the national economy through the use of the adjusted list of calculated indices.

Keywords: economic security, controlling, the national economy, the threat, the external environment, internal environment.

Постановка проблеми. Для забезпечення високого ступеня захищеності національної економіки, проявом чого є досягнення оптимального рівня економічної безпеки держави, необхідним є залучення сучасних дієвих механізмів та інструментів управління. Саме таким комплексним інструментом виступає контролінг. Для української економіки, яка знаходиться під впливом значної кількості негативних факторів, питання забезпечення захищеності національної економіки є надзвичайно важливим та актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема поєднання контролінгу та економічної безпеки на рівні держави досі займається небагато вчених, тому загальні теоретичні та методичні основи поєднання контролінгу та економічної безпеки держави ще не розроблено. Особливості впровадження контролінгу в різні сфери діяльності розглянуті в роботах таких дослідників: Р. Каплана, Р. Манна, Д. Нортон, Д. Парменстер, Х. Й. Фольмута, Р. Фрейзера, Д. Хана, Д. Хоупа та інших. У вітчизняній літературі можна відзначити роботи Е. Ветлужских, Н. Г. Данилочкіна, Н. Ю. Іванової, А. М. Кармінського, С. Б. Сулоєва, С. Г. Фалько та інших.

Практичне значення одержаних результатів. Застосування інструментарію контролінгу та його комплексних процедур можливе не лише на мікрорівні, як це детально розглядається у роботах науковців, але й на рівні мезо- та макросередовища. З огляду на це – впровадження контролінгу в забезпечення економічної безпеки розвитку національної економіки дозволить своєчасно виявляти проблемні аспекти діяльності національної економіки та розробляти дієві заходи для стабілізації ситуації.

Постановка завдання. На основі викладено матеріалу можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у виявленні перспектив впровадження контролінгу в комплексну систему забезпечення економічної безпеки національної економіки

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки національної економіки не втрачають актуальності протягом тривалого періоду практично для всіх країн з ринковою економікою. Це пов'язано з тим, що в ринковій економіці, яка передбачає вільний розвиток ринків, здорову конкуренцію, саморегулюючий курс валют, розвиток різноманітних сфер промисловості, при мінімальному втручанні держави, існує достатня кількість і загроз ефективному функціонуванню країни.

Так, в рамках всіх складових економічної безпеки необхідно проводити детальний аналіз загроз і можливостей нейтралізації діагностованих загроз. Всі складові та рівні економічної безпеки тісно пов'язані між собою: фінансова, бюджетна, грошово-кредитна, валютна, боргова і т. д. Всі ці сфери вимагають детального системного аналізу з використанням комплексних інструментів, механізмів та інструментарію. Саме таким комплексним інструментом аналізу на сьогоднішній день є контролінг, який дозволяє забезпечити всебічний аналіз і оцінку можливості досягнення економічної безпеки розвитку національної економіки.

На поточний момент найбільш розробленими є теоретичні та методологічні аспекти контролінгу на мікрорівні, однак питання науково-методичного забезпечення контролінгу в макросередовищі розглянуті недостатньо.

У сучасній економічній науці контролінг є комплексним інструментом, який трактують як управління управлінням, процес, орієнтований на координацію діяльності, спрямованої на підвищення ефективності та результативності функціонування суб'єктів підприємництва, більшість дослідників сходяться на думці, що контролінг є процесом здійснення контролю за управлінськими процесами та управлінськими рішеннями. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва з використанням контролінгу дозволить розширити напрямки фінансової діяльності з протидії загрозам зовнішнього і внутрішнього середовища і забезпечити захист фінансових інтересів національної економіки [3; 5; 7].

Одним з основних напрямків застосування контролінгу є проведення поточної діагностики загроз діяльності оцінюваного об'єкта (будь то підприємство або держава), для досягнення оптимального і найбільш повного списку загроз, які супроводжують розвиток національної економіки, в аспекті досягнення економічної безпеки, слід удосконалювати систему контролінгу, з точки зору комплексності діагностики загроз.

Проте методика контролінгу у сфері діагностики та систематизації загроз економічній безпеці вимагає вдосконалення, а саме необхідно досягти того балансу у вимозі до оброблюваної інформації, який дозволить отримувати максимально об'єктивну інформацію з достовірних джерел і ця інформація може бути використана для подальшої обробки. Ця інформація підлягає етапам обробки і формує базу для розробки заходів щодо оптимізації системи забезпечення економічної безпеки національної економіки України.

Приклад такого вдосконалення наведемо на рис. 1, де викладено основні вимоги до інформації, яка повинна бути оброблена в процесі реалізації методики контролінгу для аналізу загроз.

Якісне та своєчасне виявлення загроз національній економіці є завданням не лише державних органів управління, а й органів місцевого самоврядування.

Національна безпека – це здатність держави адекватно реагувати в умовах постійного дестабілізуючого впливу військових, економічних, політичних, інформаційних, демографічних та психологічних факторів, тобто реалізовувати заходи, спрямовані як на ліквідацію загроз і небезпек, так і на захист інтересів окремої людини і держави в цілому.

Національна економічна безпека – це захищеність економіки країни від внутрішніх і зовнішніх несприятливих факторів, які порушують нормальне функціонування економіки, підривають досягнутий рівень життя населення [8].

На основі даної інформації слід здійснити діагностику поточного стану економічної безпеки України на основі виявлення основних загроз.

Під внутрішніми загрозами розуміють нездатність до самозбереження та саморозвитку, слабкість інноваційного розвитку, неефективність системи державного регулювання економіки, невміння знаходити розумний баланс інтересів при подоланні протиріч і соціальних конфліктів.

Серед основних внутрішніх загроз доцільно виділити такі:

- збільшення майнової диференціації населення та підвищення рівня бідності;
- деформованість структури економіки;

Рис. 1. Вимоги до вхідної та вихідної інформації в процесі реалізації контролінгу

- зростання нерівномірності соціально-економічного розвитку регіонів;

- криміналізація суспільства та господарської діяльності.

Основними зовнішніми загрозами економічної безпеки є:

- зниження незалежності економіки держави від зовнішніх міжнародних організацій;

- зниження економічного і політичного впливу на економіці процеси в середовищі європейських країн;

- посилення масштабів і вплив міжнародних військових і політичних об'єднань;

- наявність зовнішньої зацікавленості у певних напрямках розвитку України;

- гостра необхідність реформування виробничої сфери;

- неоптимальна система виробництва;

- низький рівень розвитку окремих сфер економіки та галузей промисловості.

Забезпечення економічної безпеки на достатньому рівні в черговий раз доводить необхідність постійного контролю зовнішніх та внутрішніх загроз, а тому їх перелік постійно змінюється залежно від конкретних політичних, соціальних, правових та економічних умов.

Одним з видів інструментарію контролінгу є компонентний аналіз, який передбачає аналіз певного об'єкта, в даному випадку економічної безпеки країни, в розрізі окремих компонентів. Вже розглянуто компонент діагностики загроз, і наступним етапом слід провести аналіз факторів, що впливають на економічну безпеку країни в розрізі сфер виникнення цих чинників впливу (табл. 1).

Економічна безпека держави як складова частина національної безпеки може бути повною мірою забезпечена лише при забезпеченні інших видів безпеки особи, суспільства і держави. У цьому плані економічну безпеку держави доцільно розглядати в єдності і у взаємодії з різними видами безпеки, а також доповнювати фактори, що впливають на економічну безпеку і опосередкованими факторами, сполученими з іншими видами.

Слід зазначити доцільність використання як комплексного контролінгу, так і окремо двох його найбільш поширених видів: тактичного і стратегічного.

Впровадження тактичного і стратегічного контролінгу в забезпечення економічної безпеки держави дозволить діагностувати загрози зовнішнього і внутрішнього середовища в короткостроковій і довгостроковій перспективі і захищати інтереси держави. Крім того, контролінг є інструментом, який дозволяє не лише проводити інформаційні дослідження, а й аналізувати і прогнозувати інформаційні потоки,

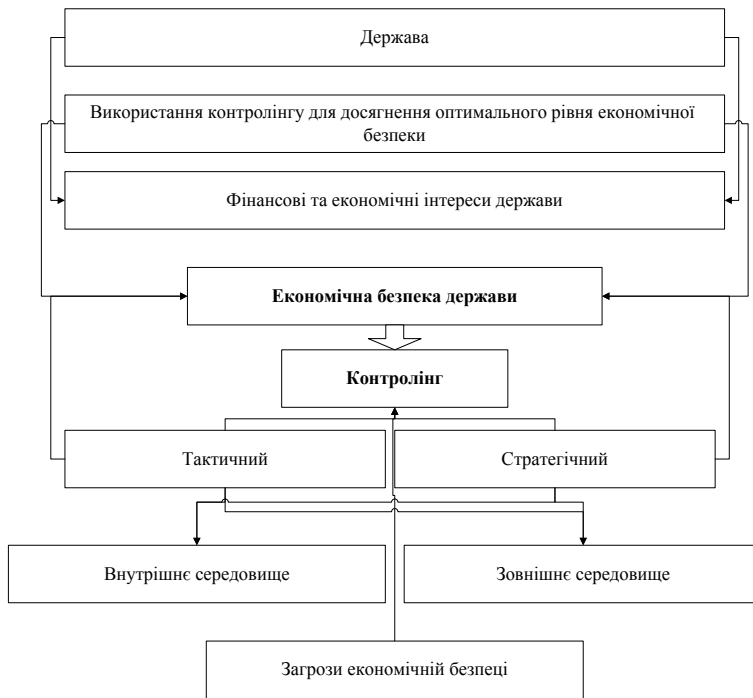

Рис. 2. Місце контролінгу в забезпеченні економічної безпеки національної економіки

координувати діяльність щодо забезпечення економічної безпеки на різних напрямках і рівнях, забезпечувати досягнення стратегічної мети діяльності національного господарства.

Необхідність впровадження контролінгу в діяльність контролюючих органів державної влади в

сучасних українських реаліях пояснюється нестійким економічним і політичним станом держави, а також необхідністю забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів підприємництва.

Наведемо в схематичному вигляді місце контролінгу в системі забезпечення економічної безпеки національної економіки – рис. 2.

Необхідно відзначити також специфічні особливості застосування контролінгу на окремих суб'єктах підприємництва в фінансовій та нефінансовій сферах. Так, для суб'єктів підприємництва фінансової спрямованості (у тому числі банків, страхових компаній тощо) контролінг виступає більш комплексним і регламентованим поняттям, спрямованим на діагностику ризиків фінансової діяльності, зокрема, кредитного ризику, і заснований на комплексних стандартах контролю. А для суб'єктів підприємництва реального сектора економіки контролінг виступає більш динамічним, гнучким і менш регламентованим поняттям, його застосування можливе на різних рівнях і етапах діяльності суб'єктів підприємництва реального сектора економіки, що в комплексі забезпечить впровадження контролінгу на рівні держави.

Крім комплексного характеру впровадження контролінгу, принципово важливим є акцент на зворотному зв'язку, який виникає між органом контролінгу на рівні держави або місцевого органу самоврядування та іншими підрозділами, які використовують інформаційні потоки, що надаються

Таблиця 1
Систематизація зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на економічну безпеку України

Внутрішні фактори	Зовнішні фактори
Економічні фактори: структура національного господарства; рівень монополізації економіки; ефективність суспільного виробництва; конкурентоспроможність економіки; технологічна база промислового виробництва; стан фінансової системи; інвестиційна політика держави	Торгово-економічні фактори: структура імпорту (частка продовольства і високотехнологічних товарів); ступінь залежності країни від імпорту продукції стратегічного призначення; структура експорту (частка високо конкурентних товарів); контроль над ринками збуту вітчизняної продукції (включаючи і військову), митний контроль над експортно-імпортними операціями
Організаційні фактори: стан та ефективність системи управління національним господарством (включаючи і військовий сектор економіки); стан об'єктів інфраструктури (в тому числі і у військовому господарському комплексі); рівень організації розвідки мінерально-сировинної бази (особливо військово-стратегічного призначення); ефективність залучення ресурсів в господарський оборот; організація розвитку науково-технічного прогресу (НТП) на перспективних напрямках; прийняття оптимальних управлінських рішень	Валютно-фінансові фактори: стан фінансового ринку та ринку цінних паперів; основні напрямки фінансових потоків і характер розрахункових відносин; рівень дефіциту державного бюджету; конвертованість національної валюти; стан банківської системи; рівень зовнішнього і внутрішнього боргу; золотовалютні запаси країни; валютний контроль митного кордону держави
Правові фактори: досконалість нормативно-правового законодавства; подолання монополізму в економіці; правова дисципліна і старанність; стан боротьби з корупцією та злочинністю в економіці; контроль за рухом коштів	Маркетингові фактори: просування експортних товарів на світових ринках; конкурентоспроможність цих товарів; можливості із завоювання ринків збуту вітчизняних товарів і послуг
Соціальні фактори: забезпечення прийнятних для більшості населення умов життя і розвитку особистості; запобігання значної диференціації в доходах громадян; недопущення приховування доходів та ухилення від сплати податків; вияток потенційних загроз виникнення соціальних конфліктів; боротьба з тероризмом	

контролінговою службою. Це дозволяє в найкоротші терміни вдосконалити та оптимізувати діяльність окремих складових економічної системи. Важливим також є наявність зворотного зв'язку між отриманими результатами і визначення оперативних і стратегічних цілей діяльності національної економіки.

Отже, місце контролінгу в забезпеченні економічної безпеки можна розглядати таким чином: контролінг завдяки своїй здатності використовувати специфічні методи та інструменти збору, обробки, координації та інтерпретації інформації здатний забезпечити інформаційну базу для забезпечення економічної безпеки і сприяти досягненню тактичних і стратегічних цілей.

Забезпечення економічної безпеки національної економіки з використанням принципових засад контролінгу дозволить оптимізувати процес забезпечення захисту фінансових та економічних інтересів від загроз, оскільки контролінг дозволяє координувати функції різних органів самоврядування та державної влади, реалізовувати їх комплексно, це обумовлено розгалуженістю загальних функцій контролінгу, що включають управлінський облік, моніторинг, контроль за прийняттям управлінських рішень, рефлексію результативності управлінських рішень (яким чином вплине рішення на діяльність опосередкованих сфер державної економіки – на які безпосередньо не було направлено дію).

До показників (індикаторів), які дозволяють оцінити економічну безпеку країни, можна віднести наступні (табл. 2) [8].

Даний перелік не є вичерпним і може бути доповнений, однак наведені показники є найбільш інформативними з точки зору макроекономічного аналізу ступеня економічної безпеки. Крім того, на даний час для аналізу економічної безпеки спеціалісти міжнародного Центру фінансово-банківських досліджень встановили 150 показників, що характеризують практично всі сторони соціально-економічного розвитку країни і відповідають перерахованим вище вимогам.

Разом з тим при моніторингу загроз економічної безпеки та державної діяльності щодо захисту національних інтересів держави у сфері економіки необхідно виявити критичні «больові точки», вихід за межі яких загрожуватиме руйнівними процесами.

Отже, з усієї безлічі індикаторів рівня загроз економічній безпеці необхідно виділити ті, які відображають ці критичні «больові точки». Саме ці індикатори використовуються як порогові значення економічної безпеки.

Інструментарій контролінгу розроблявся для суб'єктів підприємництва, однак кожен з цих інструментів може бути застосований і для макроекономічних процесів, перелік основних інструментів контролінгу наступний: АВС-аналіз, оптимізація обсягів замовлень при закупівлі, метод розрахунку сум покриття, аналіз вузьких місць, методи розрахунку інвестицій, розрахунок виробничого результату на короткостроковий період, функціонально-вартісний аналіз, ХУЗ-аналіз; крива досвіду, аналіз конкуренції, аналіз запасів, портфельний аналіз, аналіз потенціалу, аналіз сильних і слабких сторін, аналіз стратегічних розривів, розробка сценаріїв.

Загалом, запропоновані шляхи вдосконалення методики контролінгу з метою забезпечення економічної безпеки у розвитку національної економіки є універсальним інструментом, який дозволяє постійно відслідковувати стан захищеності фінансових та економічних інтересів і робити це з урахуванням особливостей поточного стану національної економіки.

Таблиця 2

Показники (індикатори) економічної безпеки

Показники	Порогові значення
Обсяг валового внутрішнього продукту:	
на душу населення від середньосвітового, %	100
Частка в промисловому виробництві обробної промисловості, %	70
Частка в промисловому виробництві машинобудування, %	20
Обсяги інвестицій у % від ВВП	25
Витрати на наукові дослідження у % від ВВП	2
Частка нових видів продукції в загальному обсязі продукції машинобудування, %	6
Частка людей з доходами менше прожиткового мінімуму, %	7
Тривалість життя населення (років)	70
Розрив між доходами 10 % найбільш високодоходних груп і 10 % самих незахищених груп (раз)	8
Рівень злочинності (кількість злочинів на 100 тис. жителів)	5000
Рівень безробіття за методологією МОП, %	7
Рівень інфляції за рік, %	20
Обсяг внутрішнього боргу у % до ВВП за порівнянний період часу	20
Поточна потреба в обслуговуванні та погашенні внутрішнього боргу у % до податкових надходжень до бюджету	25
Обсяг зовнішнього боргу у % до ВВП	25
Частка зовнішніх запозичень у покритті дефіциту бюджету, %	30
Дефіцит бюджету у % до ВВП	5
Обсяг іноземної валюти по відношенню до гривневої маси в національній валюті, %	10
Обсяг іноземної валюти в готівковій формі до обсягу готівки гривень, %	25
Грошова маса (M2) у % до ВВП	50
Частка імпорту у внутрішньому споживанні, %	30
в тому числі продовольство, %	25
Диференціація по прожитковому мінімуму (раз)	1,5

Висновки. Загалом, запропоновані шляхи вдосконалення методики контролінгу з метою забезпечення економічної безпеки у розвитку національної економіки є універсальним інструментом, який дозволяє постійно відслідковувати стан захищеності фінансових та економічних інтересів і робити це з урахуванням особливостей поточного стану національної економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Заруднев А.И., Мерзликина Г.С. Исторические аспекты появления системы контроллинга // Статьи «Финансы и учет для руководителей» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.classs.ru/stati/uchet/istor_aspektu.html.
2. Кайлюк Е. М. Контроллинг / Е.М. Кайлюк. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 223 с.
3. Карминский А. М. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А. М. Карминский, Н. И. Оленев, А. Г. Примак, С. Г. Фалько – М. : Финансы и статистика, 2003. – 256 с.
4. Кочнев А.Ф. Система контроллинга – инструмент целевого управления компанией [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://gaap.ru/articles/123378/?sphrase_id=997367&sphrase_id=997367.
5. Лаптев П.В. Моделирование системы контроллинга на промышленном предприятии // Инженерный вестн. Дона. – 2012. – № 2. – С. 653-660.
6. Мухин В.И. Разработка системы стратегического контроллинга

- га бизнес-процессов на промышленном предприятии // Упр. экономическими системами. – 2011. – № 12.
7. Никитина Н. Стратегический контроллинг как эффективный механизм системы антикризисного финансового управления / Н. Никитина // Проблемы теории и практики управления. – 2009. – № 2. – 2009. – С. 53-60.
 8. Показатели (индикаторы) экономической безопасности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.1mashstroi.ru/antikrizisnoe_upravlenie/sistema_upravlenia_bezopasnost_gosudarstva/pokazateli_ekonom_bezopasnosti/.
 9. Полтініна О. П. Забезпечення ефективності фінансової діяльності на основі контролінгу в системі забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / О. П. Полтініна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 39. – С. 64-67.
 10. Полтініна О. П. Концептуальні основи використання контролінгу в управлінні фінансовою безпекою підприємства / Т. Б. Кузенко, О. П. Полтініна // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 7. – С. 139-147.

УДК 368.86

Пристапа Л.А.

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів та банківської справи
Хмельницького національного університету*

Басистюк Т.В.

*студентка факультету економіки та управління
Хмельницького національного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто особливості обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні. Проаналізовано сучасний стан та основні проблеми розвитку даного виду страхування. На основі проведеного дослідження визначено основні напрямки розвитку вітчизняного ринку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Ключові слова: обов'язкове страхування, цивільно-правова відповідальність, наземний транспортний засіб, автотранспортне страхування, валові страхові премії, валові страхові виплати.

Prystupa L.A., Basistyuk T.V. ОСОБЕННОСТИ ОБЯЗАТЕЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ВЛАДЕЛЬЦЕВ НАЗЕМНЫХ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены особенности обязательного страхования гражданско-правовой ответственности владельцев наземных транспортных средств в Украине. Проанализированы современное состояние и основные проблемы развития данного вида страхования. На основе проведенного исследования определены основные направления развития отечественного рынка обязательного страхования гражданско-правовой ответственности владельцев наземных транспортных средств.

Ключевые слова: обязательное страхование, гражданско-правовая ответственность, наземное транспортное средство, автотранспортное страхование, валовые страховые премии, валовые страховые выплаты.

Prystupa L.A., Basistyuk T.V. FEATURES OF COMPULSORY INSURANCE OF CIVIL LIABILITY OF OWNERS OF VEHICLES IN UKRAINE

The article deals with the characteristics of compulsory insurance of civil liability of owners of vehicles in Ukraine. The present situation and the main problems of this type of insurance were analyzed. On the basis of this research, the main directions of the domestic market of compulsory insurance of civil liability of owners of vehicles were defined.

Keywords: compulsory insurance, civil liability, vehicle, motor insurance, gross insurance premiums, gross insurance payments.

Постановка проблеми. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є поширеним у світі соціально значимим видом страхування. Експлуатація автотранспорту, який вважається джерелом підвищеної небезпеки через його масовість і аварійність, об'єктивно зумовлює потребу суспільства у своєчасному та повному відшкодуванні збитків потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах. Така потреба в розвинених країнах світу вже майже століття задовільняється за допомогою обов'язкового та добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

В Україні даний вид страхування свого належного розвитку поки ще не набув. На сьогодні в Україні у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів існує безліч невирішених проблем, які гальмують розвиток усього ринку автострахування в

цілому. Таким чином, потенціал даного виду страхування в Україні використовується явно недостатньо і потребує подальшого вивчення та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми забезпечення страхового захисту членів суспільства за допомогою обов'язкового страхування відповідальності власників транспортних засобів як невід'ємної складової фінансової системи держави знайшли своє відображення у працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як: О. Алексеева, В. Базилевич, К. Базилевич, К. Воблий, О. Вовчак, Н. Внукова, О. Гаманкова, Т. Говорушко, О. Залетов, Я. Шумелда, В. Варкалло та інші.

У той же час аналіз наукових публікацій з даної проблематики свідчить про доцільність та необхідність продовження досліджень в даній сфері.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд особливостей та стану розвитку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників